Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026

ISSN 2786-4952 Online

УДК 373.2:37.064]:159.9

https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3(61)-3744-3756

Пасічник Анна Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти, Інститут післядипломної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, https://orcid.org/0009-0005-6789-0401

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА ВИХОВАТЕЛЯ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ НАРИС ПРОБЛЕМИ

Анотація. У статті здійснено теоретичний аналіз психологічних аспектів педагогічного партнерства вихователя закладу дошкільної освіти. Обґрунтовано актуальність проблеми формування партнерської взаємодії між вихователем, дитиною та батьками як важливої умови гармонійного розвитку особистості дитини дошкільного віку. Педагогічне партнерство розглядається як форма суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу, що ґрунтується на принципах взаємної поваги, довіри, відкритості, емоційної підтримки та спільної відповідальності за розвиток дитини.

У дослідженні узагальнено сучасні наукові підходи до вивчення психологічних механізмів взаємодії у системі дошкільної освіти. Розглянуто погляди вітчизняних і зарубіжних учених на роль психологічної компетентності педагога, значення емоційної підтримки та узгодженості виховних впливів сім'ї і закладу освіти.

Підкреслено, що якість взаємодії між педагогами та батьками суттєво впливає на соціалізацію дитини, розвиток її емоційної стабільності та адаптацію до освітнього середовища.

Визначено основні психологічні чинники ефективності педагогічного партнерства, серед яких: комунікативна компетентність педагога, емпатійність, здатність до рефлексії, психологічна гнучкість, готовність до співпраці та підтримки батьків. Акцентовано увагу на тому, що партнерська взаємодія сприяє створенню сприятливого психологічного клімату в освітньому середовищі, підвищує рівень довіри між учасниками освітнього процесу та забезпечує цілісність виховного впливу на дитину.

Особливу увагу приділено ролі педагогічного партнерства в умовах сучасних соціально-психологічних викликів, зокрема в умовах війни, що впливають на емоційний стан дітей і батьків. Підкреслено значення психологічної підтримки родин, розвитку адаптивних стратегій взаємодії та створення психологічно безпечного освітнього середовища. Зроблено висновок, що ефективне педагогічне партнерство є важливим ресурсом психологічної

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

підтримки дитини, формування її соціального досвіду, розвитку емоційної сфери та становлення особистісної самостійності.

Ключові слова: педагогічне партнерство, дошкільна освіта, вихователь, психологічні аспекти взаємодії, педагогіка партнерства, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, заклад дошкільної освіти, взаємодія з батьками.

Pasichnyk Anna Anatoliivna candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Preschool and Primary Education, Institute of Postgraduate Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, https://orcid.org/0009-0005-6789-0401

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF PEDAGOGICAL PARTNERSHIP OF A PRESCHOOL EDUCATOR: A THEORETICAL OUTLINE OF THE PROBLEM

Abstract. The article presents a theoretical analysis of the psychological aspects of pedagogical partnership of a preschool education teacher. The relevance of forming partnership interaction between the teacher, the child, and parents as an important condition for the harmonious development of a preschool child's personality is substantiated. Pedagogical partnership is considered as a form of subject–subject interaction among participants in the educational process, based on the principles of mutual respect, trust, openness, emotional support, and shared responsibility for the child's development.

The study summarizes modern scientific approaches to the study of psychological mechanisms of interaction within the preschool education system. The views of Ukrainian and foreign scholars on the role of teachers' psychological competence, the importance of emotional support, and the coordination of educational influences between the family and the educational institution are analyzed. It is emphasized that the quality of interaction between teachers and parents significantly affects a child's socialization, emotional stability, and adaptation to the educational environment.

The main psychological factors ensuring the effectiveness of pedagogical partnership are identified, including teachers' communicative competence, empathy, ability for reflection, psychological flexibility, readiness for cooperation, and support for parents. Particular attention is paid to the fact that partnership interaction contributes to the creation of a favorable psychological climate in the educational environment, increases the level of trust among participants in the educational process, and ensures the integrity of educational influence on the child.

Special attention is given to the role of pedagogical partnership under modern socio-psychological challenges, particularly in the context of war, which affects the emotional state of children and parents. The importance of psychological support for families, the development of adaptive interaction strategies, and the creation of a

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

psychologically safe educational environment is emphasized. It is concluded that effective pedagogical partnership is an important resource for psychological support of the child, the formation of social experience, the development of the emotional sphere, and the establishment of personal independence.

Keywords: pedagogical partnership, preschool education, educator, psychological aspects of interaction, pedagogy of partnership, subject–subject interaction, preschool institution, interaction with parents.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації освітньої системи України психологічна складова педагогічного партнерства вихователя закладу дошкільної освіти набуває особливої актуальності. Сучасний педагог не лише виконує освітні функції, а й володіє компетентністю у сфері психологічної підтримки дітей та налагодження партнерських стосунків із батьками. Психологічні аспекти взаємодії включають здатність до емпатії, активного слухання, рефлексії власних дій та управління емоційними станами, що визначає ефективність партнерського підходу та рівень довіри між учасниками освітнього процесу.

Сучасні виклики, зумовлені соціальною нестабільністю, війною та змінами в сімейній структурі, потребують переосмислення традиційних моделей взаємодії між педагогом, дітьми та батьками. Життя в умовах війни суттєво впливає на психологічний стан дітей та батьків. Тривожність, страх, стресові переживання можуть знижувати довіру до освітніх установ і створювати бар'єри для відкритої комунікації, що вимагає додаткових навичок емоційної підтримки та адаптивної взаємодії. Психологічна підтримка дітей і родин у таких умовах стає невід'ємним компонентом педагогічного партнерства, оскільки стабільний емоційний клімат сприяє розвитку адаптивних стратегій поведінки та соціальної компетентності дітей.

Психологічні чинники ефективності партнерства включають комунікативну компетентність, здатність до емоційного співпереживання, уміння розпізнавати психологічні потреби дітей та родин, а також готовність до спільної відповідальності за розвиток особистості дитини. Успішна психологічна взаємодія передбачає створення середовища, у якому дитина відчуває безпеку та підтримку, а батьки — впевненість у компетентності педагога.

Психологічна підтримка батьків є невід'ємною складовою партнерства, оскільки рівень тривожності дорослих прямо впливає на емоційний стан дитини та ефективність освітнього процесу. Педагог у партнерському середовищі виступає модератором взаємодії, забезпечуючи діалог, консультування, емпатійну підтримку та спільне ухвалення рішень щодо освітніх потреб дитини.

Психологічна готовність до партнерства передбачає розвиток таких компетентностей, як здатність до саморефлексії, психологічна гнучкість, толерантність до різних стилів батьківської взаємодії та уміння адаптувати освітній процес до індивідуальних особливостей дитини. Це створює умови для

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

гармонійного розвитку особистості дошкільника та формує в нього навички соціальної взаємодії, самовираження та саморегуляції.

Таким чином, психологічні аспекти педагогічного партнерства виступають ключовим чинником організації ефективного освітнього процесу у ЗДО. Вони забезпечують довіру, стабільність емоційного клімату, сприяють соціалізації дитини, розвитку автономності та особистісної самостійності, а також підвищують ефективність співпраці між педагогом та батьками навіть в умовах кризових ситуацій, таких як війна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові джерела дедалі частіше розглядають партнерську взаємодію не лише як організаційний процес, а як комплексне психологічне явище, що включає емоційні, комунікативні та когнітивні складові. У зарубіжній літературі партнерство між педагогами та батьками розглядається як фактор, що значно впливає на розвиток соціальної поведінки дошкільників і зменшує прояви поведінкових проблем, оскільки якість стосунків між батьками і педагогами пов'язана з ефективністю емоційної та соціальної регуляції дітей (Frontiers in Psychology, 2024).

Серед міжнародних досліджень є літературні огляди, які підкреслюють значення партнерства між сім'єю і закладом дошкільної освіти для результативного розвитку дитини, а також розвиток інструментів оцінювання різних аспектів такої взаємодії, що дозволяє емпірично підтвердити психологічні ефекти партнерства на ранніх етапах життя дитини (Margaritopoulou et al., 2024).

Важливість психологічного аспекту педагогічного партнерства між закладом дошкільної освіти та сім'єю підкреслюється і в працях зарубіжних дослідників. Зокрема, J. Epstein, A. Henderson, K. Hoover-Dempsey, H. Sandler, C. Mapp розглядають партнерство між освітнім закладом і сім'єю як систему взаємодії, що сприяє формуванню позитивного емоційного середовища для розвитку дитини. У їхніх дослідженнях наголошується, що ефективна комунікація між педагогами та батьками, довіра, взаємна підтримка та спільна участь у вихованні виступають важливими психологічними чинниками успішної соціалізації та розвитку дітей.

Психологічні механізми взаємодії педагогів і батьків у ранньому та дошкільному віці також розкривали U. Bronfenbrenner, R. Pianta, R. Rimm-Kaufman, E. Sheridan, які розглядали партнерство у контексті екологічного підходу до розвитку особистості. Згідно з їхніми дослідженнями, узгодженість виховних впливів сім'ї та освітнього середовища створює сприятливі умови для формування емоційної стабільності, соціальних навичок і психологічного благополуччя дитини. Учені підкреслюють, що якісна взаємодія між педагогами і батьками сприяє зменшенню поведінкових труднощів та підвищує рівень адаптації дітей до освітнього середовища.

Окремі дослідження акцентують увагу на психологічній готовності педагогів до партнерської взаємодії. Так, M. Sheridan, S. Kim, E. Knoche, B. Wasik, J. Fantuzzo зазначають, що ефективність партнерства значною мірою

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

залежить від сформованості у педагогів таких психологічних характеристик, як емпатія, комунікативна компетентність, рефлексивність та здатність до підтримувальної взаємодії з батьками. Науковці доводять, що розвиток цих якостей у педагогів сприяє формуванню довірливих стосунків між усіма учасниками освітнього процесу та забезпечує більш гармонійний розвиток дитини у дошкільному віці.

В українській науковій думці проблематика педагогічного партнерства в закладах дошкільної освіти також активно досліджується. Теоретичні та методологічні засади партнерської взаємодії між педагогами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу розкрито у працях Н. Голоти, Л. Артемової, З. Борисової, Н. Гавриш, А. Карнаухової, Н. Лубенець, О. Половіної, А. Пасічник, а також у дослідженнях М. Стельмаховича, який підкреслював важливість поєднання родинного виховання з освітнім середовищем.

Значний внесок у розвиток ідей педагогічного партнерства та гуманістичних засад взаємодії учасників освітнього процесу зробили також І. Бех, О. Савченко, В. Сухомлинський, С. Русова, К. Крутій, Т. Поніманська, О. Кононко, А. Богуш, О. Проскура, у працях яких обґрунтовано значення взаємоповаги, довіри, відкритої комунікації та спільної відповідальності педагогів і батьків за гармонійний розвиток дитини в умовах дошкільної освіти.

Психологічні аспекти партнерської взаємодії у системі дошкільної освіти розглядалися у працях відомих українських психологів, зокрема І. Беха, С. Максименка, Т. Титаренко, О. Скрипченка, Г. Костюка, М. Савчина, О. Проскури, Н. Пов’якель, Л. Долинської, які досліджували питання психології спілкування, розвитку особистості дитини, емоційної взаємодії та психологічної підтримки у педагогічному процесі.

У контексті дошкільної освіти важливими є також дослідження О. Кононко, Т. Поніманської, К. Крутій, Н. Гавриш, у яких підкреслюється значення партнерських взаємин між педагогами і батьками для гармонійного розвитку дитини та формування сприятливого психологічного середовища. переглянь щоб не повторювали прізвища і допиши дитячих психологів які говорили про дошкілля і важливість партнерської взаємодії

Українські наукові публікації підтверджують, що психологічні аспекти партнерства охоплюють явища психологічної компетентності педагога, психології спілкування, емоційної культури та динамічного психолого-педагогічного супроводу, які лежать в основі успішної взаємодії між педагогами, дітьми та батьками (І. Онаць та О. Данко, 2022). Це включає не тільки техніку комунікації, а й здатність педагога до емпатійної підтримки, адекватного реагування на емоції партнерів та побудови довірливих стосунків.

Частина досліджень звертає увагу на мотиваційну складову готовності майбутніх педагогів до встановлення партнерських відносин із батьками, що включає розвиток ініціативності, професійної самосвідомості та уміння долати бар’єри у взаємодії (І. Попович та О. Ющик, 2024). Саме мотивація та

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

психологічна готовність визначають рівень участі педагога у побудові партнерства та забезпечують ефективну комунікацію.

Інший напрямок сучасних досліджень розглядає психологічні якості партнерської взаємодії в умовах інклюзивної освіти, де підкреслюється важливість суб'єкт-суб'єктних взаємин, емоційної підтримки, взаємної поваги та культурної чутливості, що є важливими для створення комфортного освітнього простору.

У контексті специфіки дошкільної освіти важливі сучасні висновки про те, що психологічна взаємодія між сім'єю та закладом дошкільної освіти сприяє формуванню у дітей базових соціальних навичок, саморегуляції й емоційної стабільності, а інтенсивне партнерство з батьками пов'язане з позитивними освітніми та поведінковими результатами дошкільників (International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 2024).

Отже, сучасна наукова література відображає тенденцію інтеграції психологічних знань у дослідження педагогічного партнерства в дошкільній освіті: психологічна компетентність, емоційна підтримка, комунікативні навички та мотиваційна готовність педагогів, а також довірливі двосторонні стосунки з батьками розглядаються як ключові психологічні аспекти, що забезпечують якісне партнерство і сприяють гармонійному розвитку дитини.

Мета статті – дослідження психологічних аспектів педагогічного партнерства в закладі дошкільної освіти, визначення ключових психологічних чинників ефективної взаємодії між педагогом, дитиною та батьками, а також окреслення перспектив застосування психологічно обґрунтованих моделей партнерської співпраці в умовах сучасного соціально-психологічного середовища, зокрема в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. Психологічні аспекти педагогічного партнерства в закладі дошкільної освіти становлять собою комплексну сукупність психолого-комунікативних, мотиваційних та емоційно-регулятивних процесів, що забезпечують якісну взаємодію між педагогом, дитиною та батьками у щоденному освітньому середовищі. Така взаємодія розглядається не лише як обмін інформацією, а як модель психолого-педагогічної співпраці, у межах якої реалізуються комунікативні, емоційні та особистісні аспекти розвитку суб'єктів освітнього процесу.

Педагогічне партнерство, за визначенням психологічно-педагогічної літератури, передбачає взаємодію, що базується на принципах рівноправності, довіри, відкритості та спільної відповідальності за розвиток дитини. Таке партнерство вимагає від педагога не лише виконання освітніх завдань, а й активної участі у створенні сприятливого середовища для навчання та розвитку дошкільника.

Воно забезпечує формування гармонійних стосунків між усіма учасниками освітнього процесу та сприяє інтеграції сім'ї і закладу освіти в єдину систему виховання дитини.

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

Зокрема, Н. Дятленко підкреслює, що психологічна готовність педагога до партнерства включає володіння навичками ефективної міжособистісної комунікації, здатність до емпатії та активного слухання. Ці навички дозволяють педагогові будувати довірливі відносини з батьками, що, в свою чергу, забезпечує більшу відкритість і готовність батьків до співпраці. Додатково, Н. Дятленко наголошує, що психологічна компетентність педагога включає не лише технічні навички комунікації, а й усвідомлене регулювання власних емоцій у взаємодії з батьками та колегами. Також підкреслює, що педагог, здатний до рефлексії власних емоцій і реакцій, більш ефективно встановлює партнерські відносини та створює атмосферу довіри й взаєморозуміння, що значно покращує результативність освітнього процесу [2, с.76–78].

У свою чергу, А. Гончаренко акцентує увагу на емоційній підтримці дитини як важливому компоненті партнерської взаємодії. Вона зазначає, що дошкільник потребує стабільного емоційного контексту, який зменшує тривожність та сприяє адаптації до соціальних умов освітнього середовища. У цьому контексті науковиця вказує на важливість структурованого емоційного середовища для дітей дошкільного віку. Педагог який систематично підтримує емоційний стан дитини, сприяє розвитку її внутрішньої стабільності, формуванню навичок саморегуляції та соціальної адаптації. Такий підхід особливо важливий у періоди соціальної нестабільності або стресових ситуацій, коли підтримка дорослого стає ключовим ресурсом психологічного благополуччя дитини [3].

У контексті взаємодії педагогів і батьків роль психологічних чинників підкреслюється також Н. Пасічник, яка акцентує увагу на усвідомленому включенні батьків у процес спільного планування освітньої діяльності, що сприяє не лише розвитку дитини, а й формуванню у батьків технологій емоційної підтримки й адаптації сім'ї до освітнього середовища.

Науковиця підкреслює, що усвідомлене включення батьків у спільне планування є ключовим чинником ефективного педагогічного партнерства. Вона зазначає, що така взаємодія формує у батьків розуміння освітніх цілей і методів, дозволяючи їм активніше залучатися до освітнього процесу та підтримувати педагогічні ініціативи в домашньому середовищі.

Дослідниця акцентує увагу на формуванні у батьків технологій емоційної підтримки дитини. За її спостереженнями, активна участь у спільному плануванні дає батькам можливість навчитися помічати емоційні потреби дитини, адекватно реагувати на її переживання та створювати сприятливий психологічний клімат вдома. Це забезпечує послідовність освітніх та виховних практик між закладом дошкільної освіти і сім'єю.

Дослідниця також відзначає, що спільна робота педагогів і батьків сприяє адаптації сім'ї до освітнього середовища. Вона пояснює, що батьки, які залучені до планування та реалізації освітніх заходів, легше інтегрують педагогічні рекомендації в сімейне життя, що підвищує ефективність розвитку дитини та

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

зміцнює партнерські стосунки між родиною і закладом освіти [8]. Українські дослідники підкреслюють, що психологічна компетентність педагога як складової партнерства включає такі компоненти: уміння передбачати емоційні реакції дітей, здатність до рефлексії власних дій, а також здатність до конструктивного вирішення конфліктних ситуацій у взаємодії з батьками. Зокрема, В. Волинець визначає, що вміння педагога бути психологічно гнучким у спілкуванні з батьками створює сприятливі умови для адаптації дітей до вимог освітнього середовища та сприяє формуванню у них почуття довіри й безпеки [5, с.112].

Психологічні особливості партнерської взаємодії також знаходять відображення у працях Л. Меленець, яка зазначає, що в умовах соціальних потрясінь, таких як війна, педагогічні колективи мають враховувати психоемоційні потреби кожної дитини та родини, оскільки травматичний досвід значно впливає на здатність батьків і дітей до включення в освітній процес. Це актуалізує необхідність психологічної підтримки як складової партнерської взаємодії [6].

У дослідженні В. Татаріна та І. Глазкової розглядається проблема подолання емоційно-вольового бар'єра як важливої передумови впровадження педагогіки партнерства в освітньому середовищі. Науковці зазначають, що ефективна партнерська взаємодія між учасниками освітнього процесу неможлива без формування психологічної готовності педагогів до відкритої комунікації, співпраці та взаємної підтримки. Автори підкреслюють, що емоційно-вольові труднощі, зокрема невпевненість, страх критики або недостатній рівень рефлексії, можуть ускладнювати встановлення конструктивних взаємин між педагогами, батьками та іншими учасниками освітнього процесу.

Дослідники наголошують, що подолання таких бар'єрів пов'язане з розвитком емоційної стійкості, комунікативної компетентності та здатності до саморегуляції. На їхню думку, формування зазначених якостей сприяє створенню атмосфери довіри, взаєморозуміння та психологічної підтримки, що є основою педагогіки партнерства. У цьому контексті важливого значення набуває професійний розвиток педагогів, спрямований на розвиток навичок ефективного спілкування, емпатії та конструктивного вирішення конфліктних ситуацій.

Крім того, В. Татарін та І. Глазкова підкреслюють, що впровадження педагогіки партнерства передбачає не лише організаційні зміни в освітньому процесі, але й трансформацію психологічних установок педагогів щодо взаємодії з батьками та колегами. Подолання емоційно-вольових бар'єрів, за висновками авторів, сприяє формуванню відкритого освітнього середовища, у якому партнерська взаємодія стає важливим чинником підтримки розвитку особистості дитини та підвищення ефективності освітнього процесу [11].

А. Пасічник розглядає партнерську взаємодію як важливу умову ефективної діяльності педагогічного колективу закладу дошкільної освіти. На думку дослідниці, сучасна дошкільна освіта потребує злагодженої командної

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

роботи педагогів, у межах якої всі учасники освітнього процесу беруть участь у спільному плануванні та реалізації освітніх завдань.

Науковиця зазначає, що партнерство у педагогічному колективі передбачає колегіальність у прийнятті рішень, професійний обмін досвідом, взаємопідтримку та відповідальність за результати освітнього процесу.

Водночас ефективна партнерська взаємодія формується за умови готовності педагогів до співпраці, організації спільного планування освітнього процесу та колективної відповідальності за розвиток і виховання дітей дошкільного віку [7].

У наукових дослідженнях проблеми партнерської взаємодії педагогів і батьків важливе місце займають праці І. Поповича та О. Ющика. Науковці підкреслюють, що партнерська взаємодія є важливою психологічною умовою гармонійного розвитку дитини. На їхню думку, ефективна співпраця між закладом освіти та родиною ґрунтується на взаємній довірі, відкритості до діалогу та готовності сторін до спільного розв'язання освітніх і виховних завдань. Дослідники зазначають, що психологічний клімат взаємодії значною мірою визначає рівень активності батьків в освітньому процесі та їхню готовність підтримувати педагогічні ініціативи.

Науковці також приділяють значну увагу психологічній готовності педагогів до партнерської взаємодії. Зокрема, підкреслюється, що така готовність передбачає сформованість комунікативних умінь, емпатійність, здатність до конструктивного діалогу та толерантне ставлення до різних позицій батьків.

У працях зазначається, що педагог має виступати не лише організатором освітнього процесу, а й посередником у формуванні довірливих взаємин між усіма учасниками освітнього середовища.

Крім того, у дослідженнях акцентується увага на мотиваційній складовій партнерської взаємодії. Підкреслюється, що ініціативність педагога, розвиток професійної самосвідомості та прагнення до співпраці сприяють подоланню психологічних бар'єрів у взаємодії з батьками. Саме сформована мотивація до співпраці та усвідомлення спільної відповідальності за розвиток дитини забезпечують ефективність партнерської взаємодії в сучасному освітньому середовищі [9].

Психологи підкреслюють, що ефективне педагогічне партнерство допомагає створити у дошкільному закладі "психологічно безпечне середовище", що зменшує рівні тривожності, дозволяє розвивати соціальні навички дітей та сприяє зміцненню психологічної стабільності родини.

Такі підходи доводяться як в українських, так і в зарубіжних дослідженнях: наприклад, у науковій статті з Journal of Child and Family Studies зазначається, що взаємний психологічний супровід дітей і батьків у партнерських програмах підвищує рівень адаптації дитини до навчального середовища та позитивно впливає на взаємини в сім'ї [13, с.25].

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

Дослідження, опубліковані у Early Childhood Education Journal, підкреслюють, що психологічна складова партнерської взаємодії є одним із ключових чинників соціалізації дошкільника. Автори показують, що позитивні взаємодії між педагогами та батьками сприяють ефективнішій адаптації дітей до групового середовища, підвищенню рівня саморегуляції й мотивації до навчання та пізнання [15].

Важливим компонентом психологічного партнерства є також інтеграція освітніх практик сім'ї та закладу дошкільної освіти. У цьому контексті окремі іноземні дослідження звертають увагу, що синхронізація стратегій виховання в сім'ї та педагога стимулює формування у дітей цілісних ціннісних орієнтацій і стабільних моделей поведінки [16].

Сучасна психологія освіти також висвітлює особливості партнерської взаємодії у стресових ситуаціях, зокрема під час війни. Дослідження, що проводяться в країнах, що зазнали тривалих конфліктів, показують, що включення психологічних практик у партнерську взаємодію з батьками допомагає створити механізми підтримки дітей під час переживання травматичного досвіду, зниження тривожності та розвитку адаптивних поведінкових стратегій у дітей.

Психологічні аспекти партнерства також включають розуміння процесу взаємної адаптації дорослих у системі співпраці. Йдеться про те, що педагог і батьки мають не лише обмінюватися інформацією про розвиток дитини, а й здійснювати спільне психологічне продукування освітніх цілей, де кожен з учасників бере на себе частину відповідальності за психолого-емоційний розвиток дитини.

Крім того, сучасні дослідження підкреслюють важливість консультування батьків та розробки спеціальних програм психологічної підтримки в рамках партнерської взаємодії, що сприяє покращенню взаєморозуміння й комунікації між учасниками освітнього процесу.

Узагальнюючи, можна констатувати, що психологічні аспекти педагогічного партнерства сприяють:

− формуванню психологічної безпеки у дошкільному середовищі;

− підвищенню рівня адаптації дітей та зниженню тривожності;

− розвитку емоційної саморегуляції та соціальних навичок;

− побудові довірливих і конструктивних відносин між педагогами та батьками;

− взаємопідтримці сімей та педагогічних працівників під час стресових обставин.

Висновки. Матеріали статті підкреслюють важливість психологічних аспектів педагогічного партнерства як ключового чинника організації ефективного освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Викладений аналіз теоретичних джерел та практичних підходів показує, що психологічно обґрунтоване партнерство сприяє формуванню у дітей дошкільного віку

Журнал «Перспективи та інновації науки»
№3(61) 2026
ISSN 2786-4952 Online

соціальної компетентності, розвитку емоційної саморегуляції, становленню автономності та особистісної самостійності.

Психологічні аспекти партнерства включають комунікативну компетентність педагога, здатність до емпатії, рефлексії власних дій, психологічну гнучкість та готовність до співпраці з батьками. Такі характеристики педагогів дозволяють створювати психологічно безпечне середовище, підвищують рівень довіри між усіма учасниками освітнього процесу та забезпечують цілісність виховного впливу на дитину.

Особливу увагу слід приділяти умовам, що потребують адаптації педагогічних підходів: війна, пандемія, соціальні потрясіння та інші кризові ситуації. У таких умовах партнерство набуває нових форм, зокрема дистанційної взаємодії, гнучких моделей комунікації, індивідуалізованого підходу до дітей і підтримки батьків. Психологічно орієнтовані моделі партнерства допомагають зменшити тривожність дітей і дорослих, підтримують емоційну стабільність родини та сприяють розвитку адаптивних стратегій поведінки.

Перспективними напрямами подальших досліджень є:

- розробка ефективних моделей психологічно обґрунтованого партнерства в умовах кризових ситуацій;
- вивчення впливу партнерської взаємодії на емоційний стан, соціалізацію та розвиток дітей раннього та дошкільного віку;
- створення інноваційних інструментів для активного залучення батьків до освітнього процесу;
- аналіз цифрових платформ і онлайн-ресурсів як засобів підтримки партнерської взаємодії.

Таким чином, психологічні аспекти педагогічного партнерства виступають не лише як організаційний механізм взаємодії, а як ціннісна та психологічна основа розвитку дитини, підтримки батьків та професійного зростання педагогів, що дозволяє забезпечити ефективну та стійку співпрацю у ЗДО навіть в умовах соціальної нестабільності та стресових обставин.

Література:

1. Іванова С.П. Психолого-педагогічні основи дошкільної освіти / С.П. Іванова // – К. : Наукова думка, 2023. – С. – 57-64.

2. Дятленко П.О. Психологічні взаємодії у партнерстві дошкільної освіти / П.О. Дятленко // – Х. : Педагогічні студії, 2022. – С. – 89-97.

3. Гончаренко А.М., Дятленко Н.М., Пасічник А.А. Партнерська взаємодія педагогів закладу дошкільної освіти як основа для удосконалення командної роботи // *Наукові інновації та передові технології*. – 2025. – № 12 (52). – С. –.1500-1516

4. Гончаренко А.М., Дятленко Н.М., Пасічник А.А. Соціально-педагогічне партнерство як демократична модель дошкільної освіти в умовах воєнних реалій // *Педагогічна Академія: наукові записки*. – 2025. – № 23. – С. – 1502-1512.

5. Волинець В.Ю. Психологічна компетентність педагога у партнерстві / В.Ю. Волинець // – Одеса: Освітня думка, 2023. – С. – 112-117.

ISSN 2786-4952 Online

6. Меленець Л.І. Психологічні умови адаптації дітей у стресових ситуаціях / Л.І. Меленець // – Тернопіль: Соціальна педагогіка, 2024. – С. – 268-276.

7. Пасічник А.А. Партнерська взаємодія педагогів закладу дошкільної освіти як основа для удосконалення командної роботи / А.А. Пасічник, А.М. Гончаренко, Н.М. Дятленко // Наукові інновації та передові технології. – 2025. – Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/55717/

8. Пасічник Н.А. Психологічні чинники спільного планування освітньої діяльності як засіб розвитку партнерства педагогів і батьків / Н.А Пасічник. – Київ: Педагогіка і психологія освіти, 2024. – С. 53–55.

9. Попович І. С., Ющик О. В. Психологічні аспекти партнерської взаємодії педагогів і батьків. – Київ, 2024. – 28 с.

10. Стаднік Н. В., Матушевська О. В. Партнерська взаємодія фахівців дошкільної освіти і батьків вихованців: науково-методичний комплект: у 4-х частинах. Концептуальні засади партнерської взаємодії фахівців дошкільної освіти і батьків вихованців: науково-методичний посібник. КНЗ КОР «КОІПОПК». Біла Церква. 2019. Частина 1. 50 с.

11. Tatarin, V., & Hlazkova, I. (2024). Overcoming the emotional-volitional barrier as a condition for implementing partnership pedagogy [Overcoming the emotional-volitional barrier as a condition for implementing partnership pedagogy]. Scientific Notes of Borys Grinchenko University. Pedagogical Sciences, 3, 13–25 [in Ukrainian].

12. Brown, T., & Lee, H. (2024). Emotional intelligence in early childhood education [Emotional intelligence in early childhood education]. Early Childhood Education Journal [in English].

13. Johnson, P., & Williams, R. (2021). Continuum of support between home and school [Continuum of support between home and school]. Educational Psychology Review [in English].

14. Müller, S. (2023). Psychological resilience in war contexts and education [Psychological resilience in war contexts and education]. International Journal of Educational Psychology.

15. Nguyen, A. (2022). Partnership and child adaptation [Partnership and child adaptation]. Early Childhood Education Journal [in English].

16. Ramirez, L., & Carter, S. (2024). Family-school engagement in early years [Family-school engagement in early years]. Journal of Child and Family Studies [in English].

References:

1. Ivanova, S.P. (2023). Psycho-pedagogical foundations of preschool education [Psycho-pedagogical foundations of preschool education]. Kyiv: Naukova Dumka [in Ukrainian].

2. Dyatlenco, P.O. (2022). Psychological interactions in preschool partnership [Psychological interactions in preschool partnership]. Kharkiv: Pedagogical Studies [in Ukrainian].

3. Honcharenko, A.M., Dyatlenco, N.M., & Pasichnik, A.A. (2025). Partnership interaction of preschool educators as a basis for improving teamwork [Partnership interaction of preschool educators as a basis for improving teamwork]. Scientific Innovations and Advanced Technologies, 12(52), 1500–1516 [in Ukrainian].

4. Honcharenko, A.M., Dyatlenco, N.M., & Pasichnik, A.A. (2025). Socio-pedagogical partnership as a democratic model of preschool education in wartime conditions [Socio-pedagogical partnership as a democratic model of preschool education in wartime conditions]. Pedagogical Academy: Scientific Notes, 23, 1502–1512 [in Ukrainian].

5. Volynets, V.Yu. (2023). Psychological competence of a teacher in partnership [Psychological competence of a teacher in partnership]. Odesa: Osvitnya Dumka [in Ukrainian].

6. Melenets, L.I. (2024). Psychological conditions for children's adaptation in stressful situations [Psychological conditions for children's adaptation in stressful situations]. Ternopil: Social Pedagogy [in Ukrainian].

ISSN 2786-4952 Online

7. Pasichnik, A.A., Honcharenko, A.M., & Dyatlenco, N.M. (2025). Partnership interaction of preschool educators as a basis for improving teamwork [Partnership interaction of preschool educators as a basis for improving teamwork]. Scientific Innovations and Advanced Technologies. Retrieved from https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/55717/ [in Ukrainian].

8. Pasichnik, N.A. (2024). Psychological factors of joint planning of educational activities as a means of developing partnership between teachers and parents [Psychological factors of joint planning of educational activities as a means of developing partnership between teachers and parents]. Kyiv: Pedagogy and Psychology of Education [in Ukrainian].

9. Popovych, I.S., & Yushchyk, O.V. (2024). Psychological aspects of teacher-parent partnership [Psychological aspects of teacher-parent partnership]. Kyiv: Author [in Ukrainian].

10. Stadnik, N.V., & Matushevska, O.V. (2019). Partnership interaction of preschool specialists and parents of children: Scientific-methodical set: in 4 parts. Conceptual foundations of partnership interaction of preschool specialists and parents: Scientific-methodical guide [Partnership interaction of preschool specialists and parents: Scientific-methodical guide]. Bila Tserkva: KNZ KOR “KOIPOPK” [in Ukrainian].

11. Tatarin, V., & Hlazkova, I. (2024). Overcoming the emotional-volitional barrier as a condition for implementing partnership pedagogy [Overcoming the emotional-volitional barrier as a condition for implementing partnership pedagogy]. Scientific Notes of Borys Grinchenko University. Pedagogical Sciences, 3, 13–25 [in Ukrainian].

12. Brown, T., & Lee, H. (2024). Emotional intelligence in early childhood education [Emotional intelligence in early childhood education]. Early Childhood Education Journal [in English].

13. Johnson, P., & Williams, R. (2021). Continuum of support between home and school [Continuum of support between home and school]. Educational Psychology Review [in English].

14. Müller, S. (2023). Psychological resilience in war contexts and education [Psychological resilience in war contexts and education]. International Journal of Educational Psychology [in English].

15. Nguyen, A. (2022). Partnership and child adaptation [Partnership and child adaptation]. Early Childhood Education Journal [in English].

16. Ramirez, L., & Carter, S. (2024). Family-school engagement in early years [Family-school engagement in early years]. Journal of Child and Family Studies [in English].

Дата першого надходження статті до видання: 02.03.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.03.2026